

„Bij de behandeling der begroting-1930 was er een protestantsch voorstel om het besluit tot instelling van een feestweek in te trekken. De Ant. Rev. spreker verdedigde dat door er op te wijzen dat de bewuste arbeiders (anders noemt men die zedeloos!) en zij, die rekenen met God's geboden, van een kermis niets moesten hebben. Waarop de Roomsche Wethouder Bekker hem nijdig toevoegde dat hij in elk geval niet sprak namens de R.K. arbeiders. Een 11e gebod „Gij zult geen kermis vieren” bestond er niet, aldus de wethouder.

De protestantsche fractie trok haar voorstel toen maar in.

Het was vermakelijk! De heeren zijn het eigenlijk alleen maar eens over één ding: houd de sociaal-democratie buiten de deur, aldus het stoffelijke veilig stellend buiten het bereik der ontberenden, terwijl zij den mond vol nemen over het geestelijke, dat voorop gesteld moet worden.

Geen wonder dat de heer de Visser van lijst 9 op zijn aanplakbiljet zet: „Tegen beginselverzaking door de Protestanten in den Raad van Utrecht”.

Er is sindsdien in de politiek en de sociale verhoudingen veel veranderd, de strijd om de kermis duurt voort. Wethouder J. J. Reynders overleed 16 juli 1936 „onvergetelijk” schreven de couranten. In de recente raadsdebatten over de kermis met of zonder gokspelletjes, sprak een raadslid het gedenkwaardige woord: „ik vind dat de medemens volwassen genoeg is om in beperkte mate lichtzinnig te mogen zijn.”

J. W. C. van Campen

Boekbespreking

UTRECHT IN OUDE ANSICHTEN

DOOR

JAN REESKAMP

Jong en oud Utrecht zijn weer verblijd met een alleraardigst boekje omtrent het Utrechtse stadsbeeld rond het jaar 1900. Met grote zorg heeft de heer Reeskamp een keuze gemaakt uit de vele oude prentbriefkaarten, die uit die tijd nog tot ons zijn gekomen. Hij is er in geslaagd via de 155 afbeeldingen een uitstekende indruk van het leven onzer grootouders te geven. Charmant is het gebruik van kaarten, die oudtijds zijn beschreven hetgeen tot de levendigheid van het geheel bijdraagt. De reproducties zijn niet altijd even scherp, wat tot teleurstelling leidt bij het nader bezien der details. Daar staat echter tegenover de stevige uitvoering van het alleszins aantrekkelijke omslag en het handige formaat.

De tekst roept de gedachte op aan een vriendelijke gids, die ons vol enthousiasme zijn stad laat zien, zoals die wàs wel te verstaan . . . Wel maakt de toelichting bij de foto's een wat „gehaaste” indruk. Veelal worden zaken genoemd, die de kijker in één oogopslag zelf waarneemt, zodat

men zich afvraagt, of de schrijver zijn lezerskring niet ietwat onderschat in waarnemingsvermogen. Op enige plaatsen wordt over de huidige en ons bekende situatie zoveel verteld, dat dit ten koste moest gaan van informatie over de dagen van weleer. Er zijn hierdoor helaas weinig werkelijke feiten genoemd en het geheugen van de oudere Utrechter wordt in bijna geen enkel geval op weg geholpen door een nadere datering.

Men kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat de schrijver té zeer geremd is geweest om tot onderzoek over te gaan, misschien uit een angst zich op het gladde ijs te moeten begeven, dat de publicatie van eigen resultaten soms is. Een uitzondering daarop vormen echter de vele waardevolle gegevens, die zijn opgenomen omtrent stadsvervoer en spoorwegen. Hier had de auteur kennelijk zijn draai en menig tram- en treinliefhebber kan er zijn voordeel mee doen.

Het uitkomen van een boekje als dit geeft de gelegenheid veel levensomstandigheden van vroeger, die vergeten dreigen te raken, vast te leggen. Deze kans is niet ten volle uitgebuit. Dit blijkt als men bij de foto's nr. 35, 39, 43, 53, 113 en 155 de interessante onderschriften leest, die in kundige verteltrant gebracht worden. De overige uitleg blijft in vergelijk daarmee bij deze hoogtepunten duidelijk achter. Ook zijn onjuistheden binnengeslopen, die weliswaar niet zo zwaar wegen, omdat het werk een echt „kijkboekje” geworden is, maar die toch voor het goede begrip aangevuld dienen te worden.

Op blz. 13 kan men lezen, dat de dubbele klapbrug werd gebouwd nadat de prachtige middeleeuwse Catharijnepoort was gesloopt. Hier is sprake van een vergissing. De middeleeuwse poort uit de 12de eeuw is in 1528 gesloopt bij de bouw van kasteel Vredenburg en door een eenvoudige doorgang in de muur vervangen. In de 17de eeuw werd een nieuwe poort gebouwd naar ontwerp van Paulus Moreelse, die 1625 voltooid was. Deze laatste poort nu bedoelt de schrijver.

Zeker „a slip of the pen” zal zijn de passage op blz. 23, waar staat, dat Korenbeurs en Fruithal beide in 1918 zijn afgebroken voor de Jaarbeurs. Echter verdween de Korenbeurs eerst in 1928, bijna 10 jaar na de Fruithal.

Liefhebbers van de oudere geschiedenis van onze stad zullen licht in verwarring komen, als zij op blz. 24 lezen, dat het Vredenburg gedurende tientallen jaren als marktveld dienst deed. Reeds in de 15de eeuw werd op het „Catharijneveld”, zoals het plein toen heette, markt gehouden. De bouw van de dwangburcht „Vredenburg” verdreef de handelaars naar elders. Vermoedelijk kort na de afbraak van het kasteel in 1578, doch zeker sedert 1582 werd er weer markt gehouden. Dit heeft sedertdien, dus eeuwenlang, onafgebroken geduurd tot 1928.

Nog een kleine fout sluipt binnen, waar de schrijver op blz. 31 zegt, dat 's Rijks Munt op de Oudegracht in 1922 is gesloopt. Dit gebeurde reeds in mei 1918 en 1 oktober 1919 was de fundering voor het postkantoor zover gereed, dat de bouw kon beginnen. Na bijna vijf jaar kon het op 1 mei 1924 in gebruik worden genomen.

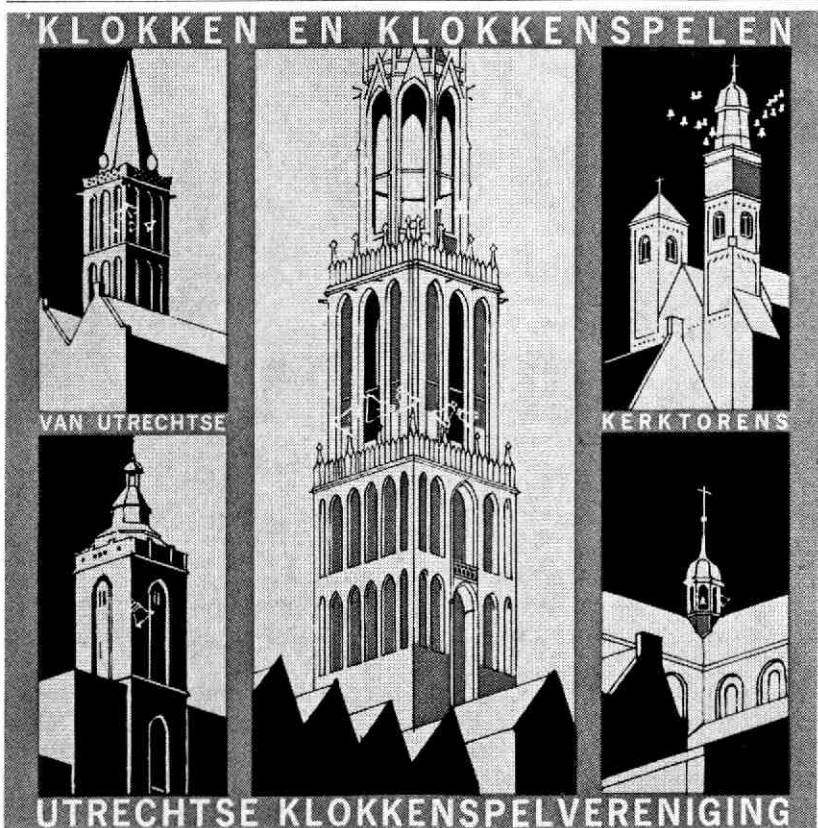
Bij de Lange Jansstraat op blz. 37, verkeert de maker even in de ver-

onderstelling, dat boekhandel Lorjé reeds is afgebroken. Doch augustus 1969 is het pand nog steeds bij de firma in gebruik.

Overigens zijn deze punten in een werkje als dit van niet zo'n groot belang, immers het is hier vooral, zoals gezegd, om het kijken begonnen. Men verwondert zich over alle veranderingen in zo betrekkelijk korte tijd en dit dank zij de kennis van zaken, die de heer Reeskamp, wat betreft het stadsbeeld in de loop van de 20ste eeuw, aan de dag legt. Bovendien laat hij velen meegenieten van een verzameling oude gezichten, die slechts weinigen dagelijks ter inzage hebben.

Het boekje, dat het licht zag bij de Europese Bibliotheek te Zaltbommel en waarvan de prijs f 17,50 bedraagt, wordt u dan ook van harte aanbevolen.

H. J. H. Knoester

Bovenstaande grammofoonplaat, die is uitgegeven ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de Utrechtse Klokkenspelvereniging is à f 5,— voor de leden verkrijgbaar door opgave bij de secretaris of bij G. L. Slagmolen, Eysingalaan 42 te Utrecht, tel. 33275.